

Materiál na rokovanie
HSR SR 14.10.2019

bod 1

STANOVISKO k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022

1. Všeobecne k materiálu

Predložený Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022 vychádza z aktualizovanej septembrovej makroekonomickej prognózy a prognózy daňových a odvodových príjmov. Rozpočet verejnej správy sa zostavuje za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy na obdobie troch rokov, tzn. na roky 2020, 2021 a 2022.

Cieľová hodnota deficitu verejnej správy na rok 2020 je stanovená vo výške 0,49 % HDP. Na roky 2021 a 2022 sú stanovené ciele na úrovni vyrovnaného rozpočtu.. Z pohľadu plnenia pravidiel Paktu stability a rastu sú nové ciele v súlade s konsolidačnými požiadavkami Európskej komisie. Hrubý dlh verejnej správy by mal v roku 2019 dosiahnuť 47,9 % HDP a už od roku 2019 klesne dlh dolné sankčné pásmo 49 %. Rozpočet predpokladá, že hrubý dlh verejnej správy bude v pomere k HDP klesať aj naďalej až k úrovni 44,8 % HDP.

Celkové príjmy štátneho rozpočtu na rok 2020 sa rozpočtujú sumou 15 497 653 878 €, čo predstavuje medziročný nárast oproti návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019 o 392 mil. €. Celkové výdavky štátneho rozpočtu na rok 2020 sa určujú sumou 18 571 740 994 €, čo predstavuje medziročný nárast oproti návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019 o 936 mil. €. Schodok štátneho rozpočtu na rok 2020 sa určuje sumou 2 682 229 428 €, predstavuje zvýšenie oproti návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019 o 544 mil. €.

Na rok 2020 sa predpokladá rast ekonomiky na úrovni 2,3 %. Napriek výrazným korekciám rastu ekonomiky, sa stále predpokladá mierny nárast zamestnanosti. V roku 2020 predstavuje jej nárast 0,2 %. Miera nezamestnanosti by mala zostať na úrovni roku 2019, teda 5,8 %. Priemerná nominálna mesačná mzda v národnom hospodárstve v roku 2020 bude rásť tempom 4,7 %. Inflácia sa v roku 2020 predpokladá na úrovni 2,1 %.

V predloženom návrhu rozpočtu sú na príjmovej ako aj výdavkovej strane zapracované zámery vlády SR realizované prostredníctvom viacerých opatrení a ďalšie tituly vyplývajúce zo schválených, resp. pripravovaných legislatívnych zmien. Oproti programu stability došlo k úprave cieľa na úroveň 0,49 % HDP, pričom na jeho dosiahnutie bolo potrebné prijať aj reštriktívne opatrenia vo výdavkoch štátneho rozpočtu. Ich celkový objem predstavuje 475,6 mil. eur. V rámci osobných výdavkov kapitol štátneho rozpočtu došlo k zníženiu o 29,2 mil. eur, v oblasti prevádzky došlo k zníženiu výdavkov kapitol štátneho rozpočtu o 238,3 mil. eur a v projektoch financovaných zo štátneho rozpočtu sa znížil objem výdavkov o 208,1 mil. eur. Návrh rozpočtu reaguje aj na zmeny vyplývajúce z poslednej benchmarkovej revízie výkazníctva zo strany Eurostatu, v zmysle usmernení Štatistického úradu SR, ktorá predstavuje už v roku 2019 celkový negatívny vplyv vo výške 0,1 % HDP. Jej najvýznamnejšie negatívne vplyvy sú oblasti zaznamenania príspevkov prevádzkovateľov jadrových zariadení Národnému jadrovému fondu a úrokov, ktoré Národný jadrový fond získava správou naakumulovaných

prostriedkov prevádzkovateľov jadrových zariadení. Naopak zmena zaznamenania príjmu z licencií na poskytovanie mobilných služieb (UMTS) predstavuje pozitívny vplyv.

Vo výdavkoch štátneho rozpočtu sú zabezpečené finančné prostriedky na oblasť odmeňovania vo verejnej správe. V súlade s uzatvorenými kolektívnymi zmluvami vyššieho stupňa a nadväzujúcu legislatívu je na rok 2020 do rozpočtu príslušných kapitol štátneho rozpočtu rozpočtovaná valorizácia na úrovni 10 % s účinnosťou od 1. januára 2020 pre štátnych zamestnancov a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v sume 488,6 mil. eur. Súčasne je zabezpečený vplyv nového zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v sume 6,8 mil. eur a finančné prostriedky na zlepšenie odmeňovania učiteľov (vrátane výskumných a vývojových zamestnancov) na začiatku kariéry v sume 33,1 mil. eur, ktoré nadobudli účinnosť od 1. septembra 2019.

2. Stanovisko KOZ SR

Všeobecne k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022

Vzhľadom na krátkosť poskytnutého času na vyhodnotenie tak rozsiahleho materiálu, akým je návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2020 – 2022 (ďalej „návrh RVS“), **KOZ SR v písomnom stanovisku prezentuje najmä prierezové pripomienky k návrhu RVS ako celku a vyhradzuje si právo predložiť prípadné ďalšie pripomienky na mimoriadnom rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady** dňa 14. 10. 2019.

Rozpočtová politika v nasledujúcich rozpočtových rokoch naďalej vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR, kde medzi **hlavné priority patrí konsolidácia verejných financií s cieľom dosiahnuť dlhodobú udržateľnosť verejných financií**. Návrh RVS je síce cieleň na vyrovnaný deficit s cieľom udržania hrubého dlhu mimo sankčných pasiem, ale už v **návrhu RVS sa predpokladá nedodržanie cieľových hodnôt a nutnosť prijatia dodatočných opatrení vlády**.

KOZ SR oceňuje deklarovanie snahy vlády pokračovať v nasledujúcich rokoch v znižovaní deficitu verejnej správy a zlepšovať dlhodobú udržateľnosť verejných financií, ako aj cieľ vyrovnaného hospodárenia v rokoch 2021 a 2022, ale tieto **ciele nepokladáme za realistické**. Podľa návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2019 až 2021 mal rozpočtový schodok na rok 2019 dosiahnuť 0,10 % HDP, ktorý sa pravdepodobne zvýši na 0,68 % HDP. Cieleňý schodok rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022 je 0,0 % HDP, rovnako ako v predchádzajúcom návrhu rozpočtu verejnej správy, pričom sa ale **predpokladá zvýšenie schodku štátneho rozpočtu, rovnako aj zhoršené hospodárenie ostatných subjektov rozpočtu verejnej správy**, ktoré svojim prebytkom výrazne ovplyvňujú výsledný deficit, ktorý môže v roku 2022 dosiahnuť až 1,15 % HDP:

- Cieľová hodnota deficitu verejnej správy na rok 2020 je stanovená vo výške 0,49 % HDP, pričom sa na rok 2020 predpokladalo vyrovnané hospodárenie a v roku 2021 mal byť po prvýkrát dosiahnutý prebytok na úrovni 0,2 % HDP.
- Prebytkové hospodárenie ostatných subjektov verejnej správy je negatívne ovplyvnené už v tomto roku a do roku 2022 sa má ďalej znižovať.
- Za príliš optimistické považujeme odhadované prebytkové hospodárenie Sociálnej poisťovne, ktoré je odhadované na ešte vyššej úrovni ako tomu bolo v návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2019 až 2021.

Celkové príjmy štátneho rozpočtu na rok 2020 sa rozpočtujú o 392 mil. € vyššie ako na rok 2019. Celkové výdavky štátneho rozpočtu na rok 2020 sa rozpočtujú o 936 mil. € vyššie ako na rok 2019. **Celkové výdavky štátneho rozpočtu na rok 2020 tak rastú výrazne vyšším tempom ako celkové príjmy štátneho rozpočtu**. Schodok štátneho rozpočtu na rok 2020 sa určuje sumou 2 682 229 428 €, predstavuje zvýšenie oproti návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019 o 544 mil. €. Schodok štátneho rozpočtu (ESA 2010) na rok 2020 je vyšší o 294,8 mil. € oproti návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019.

Daňové príjmy verejnej správy nenaplnia rozpočtovanú úroveň vo výške 167,0 mil. €. Najväčší podiel predstavuje pokles daňových príjmov štátneho rozpočtu vo výške 129,1 mil. €. Samotné daňové príjmy štátneho rozpočtu zaznamenávajú pokles na úrovni 127,1 mil. eur, a to najmä z dôvodu nenaplnenia očakávaných príjmov z osobitného odvodu z obchodných reťazcov a očakávaného zvýšenia príjmov z titulu zavedenia e-kasy a nanomarkerov.

Výpadok daní z príjmov právnických osôb predstavuje 219,7 mil. eur. Tento je však kompenzovaný nárastom daní z príjmov fyzických osôb vo výške 108,2 mil. eur.

Ako KOZ SR uviedla aj v predchádzajúcich stanoviskách k rozpočtom verejnej správy, **investície a rast miezd a plátov sú rozhodujúce pre zvyšovanie potenciálu rastu ekonomiky**, čo sa opätovne ukázalo aj v súčasnom návrhu rozpočtu verejnej správy. Daňové príjmy (hotovostný princíp) z dane z príjmov fyzických osôb predstavujú z príjmov z dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku až 51 %, pričom daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti tvorí cez 97 % dane z príjmov fyzických osôb. Daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti sa zasa podpíše pod rast daňových príjmov, a to napriek tomu, **že sa zvyšuje nezdaniteľná časť základu dane**. Daň je príjmom obcí, ktoré sa svojim prebytkovým hospodárením výrazne podieľajú na znižovaní schodku rozpočtu verejnej správy. Mzdová úroveň zamestnancov významnou mierou ovplyvňuje napĺňanie rozpočtu verejnej správy cez odvodové a daňové povinnosti, ale aj prostredníctvom spotreby domácností, ktoré v tovaroch a službách platia daň z pridanej hodnoty.

Dane z príjmov fyzických osôb kompenzujú výpadok príjmov daní z príjmov právnických osôb, namiesto toho, aby sa zmenil daňový mix v prospech niženia zdaňovania práce, najmä pre nízkoпрíjmových zamestnancov, a to nie len s cieľom znižovania mzdových nákladov pre zamestnávateľov, ale najmä s cieľom zvýšiť čisté príjmy obyvateľov na úkor neprimeraných ziskov z kapitálu.

V tejto súvislosti poukazujeme na potrebu efektívne pokračovať v opatreniach na príjmovej strane, ktoré zlepšia efektivitu výberu daní a obmedzia možnosti daňových únikov a podvodov. KOZ SR je presvedčená, že štátny rozpočet je potrebné naplňať na príjmovej strane najmä sústavným zefektívňovaním výberu existujúcich daní – najmä **dane z príjmov právnických osôb**, ako aj zavedením **dane z luxusu a ďalšie zdaňovanie bánk a regulovaných odvetví, resp. v zavedení dane z prirodzených monopolov, ako aj tzv. ekodane. Zároveň však zdaňovanie nemôže ísť na úkor zamestnancov v týchto odvetviach a na úkor nepriameho obmedzovania kolektívneho vyjednávania.**

Hrubý dlh verejnej správy by mal v roku 2019 klesnúť pod dolné sankčné pásmo 49 % a na roky 2020 až 2022 možno očakávať, že hrubý dlh verejnej správy bude v pomere k HDP klesať aj naďalej až k úrovni 44,8 % HDP.

Napriek vyššie uvedenému vidíme v návrhu RVS viaceré riziká, ktoré môžu viesť k nedodržaniu stanovených cieľov hrubého dlhu:

- rozpočtované príjmy a výdavky štátneho rozpočtu opätovne rastú, pričom výdavky a najmä ich rast prevyšujú príjmy;
- hrubý dlh v absolútnom vyjadrení narastie oproti hrubému dlhu v roku 2019 o 800 mil. € a v roku 2021 má vzrásť oproti roku 2020 až o 1,3 mld. € a takmer rovnakú hodnotu aj v roku 2022, napriek tomu sa predpokladá pokles podielu hrubého dlhu voči HDP, ako pomerovej veličiny;
- cieľové hodnoty sú stanovené podielom na HDP, čo spôsobuje, že ich dosiahnutie je vo veľkej miere naviazané na pokračovanie rastu ekonomiky Slovenska, aj za pomoci obnovenia inflačného vývoja;
- opätovné zníženie odhadovaného ekonomického rastu by sa prirodzene premietlo aj do nižšieho výnosu daňových príjmov, ale aj do hodnoty HDP ako pomerovej veličiny;

Tak ako pri predchádzajúcom rozpočte, konštatujeme, že dosiahnutie cieľových hodnôt bude výrazne závisieť od výkonnosti ekonomiky a externých faktorov, čo sa odzrkadlilo aj na redukciách voči predchádzajúcemu rozpočtu a v posunutí rozpočtových cieľov.

KOZ SR očakáva, že v prípade nevyhnutnosti korekcií a prijímania opatrení, nebudú mať tieto negatívne dopady na zamestnancov, alebo sa neprejavia v zhoršovaní sociálnej situácie obyvateľstva.

V ekonomicky dobrej kondícii krajiny je potrebné robiť dlhodobé a systémové opatrenia, rovnako ako aj rozvíjať investície najmä do infraštruktúry, vzdelávania a zdravotnej a sociálnej starostlivosti, čo nebolo naplno využité.

K zamestnanosť vo verejnej správe

V návrhu rozpočtu osobných výdavkov na rok 2020 sú zohľadnené plnenie Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa v štátnej službe na roky 2019 – 2020, Kolektívnej zmluvy pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme na roky 2019 – 2020, Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na roky 2019 – 2020 a Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov Horskej záchranej služby na roky 2019 – 2020, ktorými sa v roku 2020 zvyšujú platy zamestnancov s účinnosťou od 1. januára 2020 o 10 %. V nadväznosti na uvedené sa v návrhu zákona o štátnom rozpočte na rok 2020 navrhuje aj zvýšenie plátov ostatných štátnych zamestnancov v služobnom pomere (policajtov, profesionálnych vojakov a príslušníkov finančnej správy), čo je premietnuté v osobných výdavkoch jednotlivých kapitol štátneho rozpočtu.

V sektore verejnej správy sa v roku 2020 očakáva zamestnanosť na úrovni 427 222 osôb, čo v porovnaní s rokom 2019 predstavuje mierne zvýšenie (1 099 osôb). V ústrednej správe je možné očakávať mierny pokles počtu zamestnancov (969 osôb), naopak v územnej samospráve a vo fondoch sociálneho a zdravotného poistenia sa predpokladá zvýšenie počtu zamestnancov, a to v súhrne o 2 068 osôb. Ani v ďalších rokoch sa nepredpokladá znižovanie počtu zamestnancov v subjektoch verejnej správy, rovnako aj osobné výdavky, ktoré sa rozpočtujú v roku 2020 v sume 9,2 mld. eur, z toho mzdy v sume 6,77 mld. eur, čo predstavuje 23,4 % zo súhrnných verejných výdavkov, sa v ďalších rokoch zvyšujú.

KOZ SR pozitívne hodnotí odhad priemerných mzdových výdavkov na zamestnanca vo verejnom sektore, ktoré rastú v celom časovom horizonte a sú odhadované na vyššej úrovni ako v predchádzajúcom rozpočte. Keďže už v návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2019 až 2021 bola zohľadnená valorizácia tarifných plátov vo verejnej správe na úrovni 10 % s účinnosťou od 1. januára 2020 a rozpočet osobných výdavkov na rok 2020 sa oproti schválenému rozpočtu zvýšil iba o 2,15 mil. €, žiadame okrem vplyvu nového zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a finančných prostriedkov na zlepšenie odmeňovania učiteľov (vrátane výskumných a vývojových zamestnancov) na začiatku kariéry, **rozpočtovať rezervu na vplyv zvýšenia minimálnej mzdy od 1. januára 2020.**

Po roku, kedy ani jedna platová tarifa nebola pod úrovňou minimálnej mzdy, od 1. januára 2020, napriek dohodnutej valorizácii, **bude prvá platová trieda Základnej stupnice platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme opätovne pod úrovňou minimálnej mzdy.** Preto KOZ SR **požaduje rozpočtovať dostatočný objem finančných prostriedkov na dohodnutú valorizáciu, ale aj na dorovnanie tarifných plátov do platnej minimálnej mzdy**, aby nedochádzalo k situáciám ako v roku 2019, kedy boli zamestnancom, z nášho pohľadu bezdôvodne, znižované a odnímané osobné príplatky zo strany zamestnávateľa.

Ďalej požadujeme úpravu platových taríf štátnych zamestnancov, takým spôsobom, aby boli zohľadnené kvalifikačné požiadavky zamestnancov, kde najnižšie vzdelanie je na úrovni ÚSO

so špecializáciou, prevaha zamestnancov má VŠ I. resp. II. stupňa, a zároveň aby bola zohľadnená vysoká náročnosť vykonávaných pracovných činností. 1. platová trieda štátneho zamestnanca by mala byť minimálne na úrovni 3. platovej triedy zamestnanca pri výkone prác vo verejnom záujme podľa zákona č. 553/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, kde sú porovnateľné kvalifikačné požiadavky. Štátni zamestnanci sú hlboko podhodnotení v porovnaní s inými porovnateľnými profesiami, ale aj s profesiami s nižšími kvalifikačnými požiadavkami. Roztvárajú sa nožnice medzi verejnými a štátnymi zamestnancami v neprospech štátnych zamestnancov. Tento rozdiel nevyriešila ani 10 % valorizácia podľa kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa. Úpravy, ktoré sa vykonali v 1. a 2. platovej triede, aby zamestnanci s ÚSO, resp. s VOV sa nedostali pod úroveň minimálnej mzdy sú nedostačujúce. **Na nevyhnutné zmeny v oblasti odmeňovania požadujeme rozpočtovať adekvátne finančné prostriedky.**

2.1. Pripomienky KOZ SR k návrhu rozpočtu vybraných kapitol

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V súlade s harmonogramom postupu prác na príprave návrhu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na rok 2020, v zmysle § 149 ods. 5 Zákonníka práce požadujeme rozpočtovať finančné prostriedky v kapitole Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR aj na úhradu nákladov vzniknutých výkonom odborovej kontroly nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci. Na základe postupného zvyšovania prevádzkových nákladov, ktoré nedokážeme ovplyvniť KOZ SR žiadala o určitú valorizáciu týchto finančných prostriedkov. MPSVR SR v liste číslo 12625/2019-M-ODRAV adresovanom prezidentovi KOZ SR vyjadrilo prísľub na zvýšenie tohto príspevku štátu pre KOZ SR z dôvodu rastu miezd o čiastku 53 000 €. Celkový príspevok na odborovú kontrolu v zmysle § 149 ods. 5 Zákonníka práce má teda na rok 2020 predstavovať čiastku 779 880 €.

Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu SR poukazované KOZ SR, budú použité na úhradu nákladov pre zabezpečenie výkonu odborovej kontroly nad stavom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Uvedené finančné prostriedky sú využívané v zmysle rozpočtových pravidiel a príslušných pokynov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a budú vedené, tak ako doposiaľ na samostatnom finančnom účte KOZ SR.

KOZ SR je jedným z dôležitých sociálnych partnerov, ktorý je zaviazaný aj plnením úloh vyplývajúcich zo „Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike a programu jej realizácie s výhľadom trvania až do roku 2020“. Táto úloha v oblasti BOZP bola pripravená v nadväznosti na predpokladané zámery, ciele a nástroje stratégie Európskej únie v oblasti BOZP. Sme presvedčení, že je potrebné všemožne podporiť realizáciu preventívnych a ochranných opatrení v oblasti BOZP, čo sa musí stať trvalou súčasťou zlepšovania všeobecnej kultúry práce, pracovného prostredia a ochrany života a zdravia pri práci. Oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci má byť súčasťou aj celoživotného vzdelávania zamestnancov a zástupcov zamestnancov, ale i manažérov. Pre plnenie týchto zámerov je potrebné vytvoriť aj adekvátne finančné zázemie.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Železničná doprava

1. **zásadná pripomienka** – Železnice Slovenskej republiky (ďalej len „ŽSR“): Suma 272,5 mil. EUR, na zabezpečenie zmluvy o prevádzkovaní železničnej infraštruktúry so ŽSR sa znova nezmenila (už viac rokov) a podľa nášho názoru je **nedostatočná**. ŽSR požaduje od MDV SR – štátu, zvýšiť objem dotácie na prevádzkovanie železničnej infraštruktúry na rok 2020 na sumu 358,4 mil. EUR, na roky 2021 a 2022 na sumu 371,5 mil. EUR. Toto zvýšenie je potrebné na „odloženie“ (zamedzenie) údržbu a obnovu železničnej infraštruktúry, aby bola v prvom rade zachovaná bezpečnosť a plynulosť už aj tak nízkej kvality železničnej infraštruktúry. Výška dotácie v návrhu rozpočtu nezohľadňuje ani primerané zvýšenie miezd zamestnancov ŽSR

oproti zamestnancom vo verejnej správe tak, ako je to dohodnuté v KZVS na roky 2019-2020 a „sociálne balíčky“ (príplatky, rekreačné poukazy, ako aj 13. a 14. plat).

2. zásadná pripomienka – Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. (ďalej len „ZSSK“): Zmluva o dopravných službách vo verejnom záujme pre železničnú osobnú dopravu sa celkovo zvyšuje pre ZSSK na 257,2 mil. EUR. Z toho ale ide 38,5 mil. EUR na úhradu nekrytej straty za realizované výkony vo verejnom záujme pri prevádzkovaní železničnej osobnej dopravy za rok 2018, ktorú sa štát zaviazal uhradiť do 31.12.2020! Takéto nesystémové opatrenie – dlh štátu za objednané výkony (funguje viac rokov) ZSSK núti financovať chod firmy úvermi. Zároveň chceme poukázať na to, aby sa štát vážne zaoberal požiadavkami ZSSK o obnovu mobilného parku. ZSSK, ako národný dopravca, musí byť konkurencieschopný na liberalizovanom dopravnom trhu. Tak isto sumu rozpočtovanú na mzdy 87,8 mil. EUR pokladáme za nedostatočnú z dôvodu, že nezabezpečí porovnateľný rast miezd, ako je podpísaný v KZVS na roky 2019 - 2020 vo verejnej správe a „sociálne balíčky“ (príplatky, rekreačné poukazy, ako aj 13. a 14. plat).

3. zásadná pripomienka – Železničná nákladná doprava: Veríme, že štát má záujem, ale aj záväzok, aby sa preprava tovarov presúvala z ciest na železnicu. ŽSR zo sumy 272,5 mil. EUR poskytuje 22,5 mil. EUR nákladným dopravcom, ako „zľavu“ za prístup k železničnej infraštruktúre. Táto suma sa v roku 2018 a 2019 zvýšila na 26,5 mil. EUR, čo sme uvítali. Z uvedenej sumy štátny nákladný dopravca – Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a. s. (prepravuje cca 70 % tovarov v nákladnej železničnej doprave, svoju časť dotácie z 26,5 mil. EUR) vyčerpal už v prvých dňoch mesiaca december. Preto jej zníženie na úroveň 22,5 mil. EUR pokladáme za krok späť. Na rýchlejšie napĺňanie tohto záväzku navrhujeme podstatné zvýšenie tejto „kompenzácie“. Budúcnosť v nákladnej železničnej doprave vidíme aj v podpore nákladných dopravcov formou podpory JVZ (jednotné vozové zásielky), tak ako ju podporujú okolité štáty.

Cestná infraštruktúra

Národná diaľničná spoločnosť:

- Budovanie dopravnej infraštruktúry je jednou z priorít vlády SR v rokoch 2016 až 2020. Vláda sa zaviazala udržať vysoké tempo výstavby diaľnic a rýchlостných ciest, pričom výstavba diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami je aj naďalej najdôležitejšou prioritou vlády pri výstavbe diaľnic. Súčasne chce vláda SR pokračovať v rozvoji dopravnej infraštruktúry, osobitne rýchlостných ciest R2, R3, R4, R7. **Na realizáciu týchto úloh MDV SR a MF SR v marci 2019 podpísalo memorandum o spolupráci týkajúca financovania úsekov diaľnic a rýchlостných ciest, kde vecnú realizáciu zabezpečuje MDV SR a financovanie v rámci rozpočtu verejnej správy MF SR. Túto skutočnosť možno hodnotiť pozitívne pre rozvoj nadradenej cestnej infraštruktúry, ale aj napriek tomu naďalej návrh rozpočtu na rok 2020 a rozpis do roku 2022 nezodpovedá potrebám v oblasti financovania projektov diaľnic a rýchlостných ciest.**

O tom svedčí aj to, že na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest je v rozpočte verejnej správy na roky 2020 – 2022 každoročne vyčlenených **125, 4 mil. €**.

V súlade s potrebami a súčasným stavom výstavby týchto komunikácií a v konečnom dôsledku pre naplnenie cieľov Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 až 2020, v kontexte s predloženým návrhom – žiadosťou MDV SR – o navýšenie výdavkov na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest (bez projektov CEF), **žadame zabezpečiť zvýšenie zdrojov na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest oproti návrhu na rok 2020 na 463,5 tis. €.**

- **Nezodpovedajúci potrebám** je aj návrh rozpočtu pre rok 2020 na **údržbu a opravu diaľnic a rýchlостných ciest**, ktorý je od roku 2018 rozpočtovaný až do roku 2022 vo výške **15,831**

mil. €, čo je pokles oproti skutočnosti roku 2017 o viac ako 200,0 tis. €. S týmto návrhom zásadne nesúhlasíme, keďže takýmto prístupom tieto komunikácie nie je možné dlhodobo udržiavať vo vyhovujúcom a zodpovedajúcom stave, a preto žiadame každoročne navyšovať prostriedky na tieto činnosti aj v nadväznosti na ich životnosť.

Slovenská správa ciest

- Platy zamestnancov a zamestnanosť Slovenskej správy ciest (ďalej len „SSC“) – V návrhu rozpočtu pre rok 2020 naďalej **pretrváva stav, kedy nie je riešený stav zamestnancov** (chýba v priemere viac ako 55 zamestnancov) a **finančné prostriedky na platy zamestnancov sú značne poddimenzované**. SSC od svojho vzniku do dnešného dňa pravidelne zápasí s problémami súvisiacimi s rozpisom záväzných limitov na platy, odvody, bežné transfery a počet zamestnancov.

Čiastočné (minimálne) riešenie tejto otázky aj pre rok 2020 prináša rozpočtovanie zvýšenia finančných prostriedkov o 1,58 mil. eur, t. j. o 2,46 % v porovnaní so schváleným rozpočtom roku 2019, súvisiace najmä s premietnutím valorizácie platov zamestnancov z roku 2019 do nasledujúcich rokov a valorizácie platov na rok 2020.

V nadväznosti na horeuvedené **žiadame navýšiť finančné prostriedky na realizáciu nárokov zamestnancov vyplývajúce z legislatívy a to:**

- v súlade s novelou Zákonníka práce, zákon č. 63/2018 Z. z., nie je v rozpise na roky 2020 – 2022 zohľadnená možnosť poskytnúť zamestnancovi odmenu za prácu pri príležitosti obdobia letných dovolení a za prácu pri príležitosti vianočných sviatkov (**13. a 14. plat**), preto v súvislosti s uvedeným **žiadame navýšiť limit výdavkov na mzdy a platy (610) každoročne o 834 210 € a poistné (620) každoročne o 291 554 €**
- v súvislosti so zabezpečovaním predmetu činnosti SSC odbornými zamestnancami, v nadväznosti na požiadavku SSC, **žiadame navýšiť systemizované pracovné miesta o 56 osôb a k tomu prislúchajúce mzdy (610) vo výške 762 792 € a poistné (620) vo výške 281 851 €. Predmetné žiadame zapracovať aj do rozpočtov v rokoch 2020 až 2022. Dôvodom žiadosti je nevyhnutná potreba personálne zabezpečiť prípravu a realizáciu projektov financovaných z OPII, z vládou SR schválených nevyčerpaných finančných prostriedkov v rámci realokácie z iných operačných programov nad rámec alokácie pre SSC.**
- **upraviť výšku návrhu pre rozpis záväzných ukazovateľov SSC v oblasti poistné a príspevok do poisťovní**, keďže jej boli v tomto roku pridelené finančné prostriedky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 34,95 % z platov, pričom tento limit nezohľadňuje príspevky do **doplňkových dôchodkových poisťovní**, čo zvyšuje potrebu na 38,95% zo mzdových prostriedkov, **t. j. o 152 000 € (podľa kolektívnej zmluvy 4%)**. SSC v roku 2019 dočasne znížila výšku príspevku zamestnávateľa na DDP zo 4% na 2% .
- Aj napriek pozitívnym posunom vyplývajúcim z KZVS pre verejnú správu na roky 2019 – 2020, **aj v roku 2020 bude problém poddimenzovanosti finančných prostriedkov na platy zamestnancov značný**. Bude pretrvávať a prehĺbovať sa najmä z dôvodu vekovej štruktúry kvalifikovaných zamestnancov, ktorá je v nadpolovičnej väčšine nad hranicou 50-55 rokov a na druhej strane nie je možné na ich miesto prijať nových mladších zamestnancov za súčasných platových podmienok. Preto **žiadame navýšenie finančné prostriedky na platy zamestnancov SSC minimálne o 10 % nad navrhovaný limit.**

Oprava a údržba ciest I. triedy

Z limitov výdavkov rozpočtu verejnej správy na rok 2020 – 2022 je určených na údržbu a opravu ciest I. triedy každoročne vyčlenených 40 523 tis. €, t. j. aj pre rok 2020, čo je oproti skutočnosti 2018 menej o viac ako 14 652 tis. €.

Tento model financovania údržby ciest každoročne cca 40,5 mil. €, kde reálne ide do údržby max 37 mil. € (zvyšok na ostatné činnosti) je nedostačujúce nielen z titulu nárastu spravovaných úsekov v rámci investičnej činnosti SSC, tzn. výstavby nových úsekov, resp. rekonštrukcií, ale najmä snáh správcov ciest inej kategórie pretriediť inú kategóriu cesty na cestu prvej triedy.

Z uvedeného vyplýva, že bez navýšenia finančných prostriedkov na všeobecnú údržbu nielen stávajúcich, ale aj nových ciest nie je možné dodržať prevádzkyschopnosť ciest v správe SSC. Neudržateľnosti svedčí aj skutočnosť, že z počtu kilometrov ciest v správe SSC je v nevyhovujúcom stave po poslednej hlavnej prehliadke ciest 32,65%, čo činí 1061,354 km (z toho v havarijnom stave je 8,11%, 263,831 km ciest I. triedy).

Z vyššie uvedených dôvodov **požadujeme a podporujeme požiadavku MDV SR, aj napriek prísľubu financovania veľkoplošných opráv v rokoch 2019 až 2022 prostredníctvom Memoranda o spolupráci v celkovej sume 200 mil. €, navýšenie objemu finančných prostriedkov na opravu a údržbu ciest I. triedy každoročne o 20 mil. €, t. j. aj pre rok 2020.**

Výstavba a rekonštrukcia ciest I. triedy

Limit kapitálových výdavkov na výstavbu ciest I. triedy a diaľničných privádzačov je v rokoch 2020 až 2022 určený na 17 815 tis. €, t. j. aj pre rok 2020.

Návrh limitov kapitálových výdavkov na výstavbu ciest I. triedy už niekoľko rokov nepostačuje ani na základné úlohy vyplývajúce pre SSC v oblasti prípravy projektov pre čerpanie OPII, výstavby cestnej siete a najmä riešenia majetkovoprávnej prípravy pozemkov pod existujúcimi cestami I. triedy, kde sa množia neriešené požiadavky vlastníkov a s tým súvisiacich súdnych sporov. Nesystémovým financovaním tejto oblasti dochádza k neplneniu si povinností voči právnickým a fyzickým osobám z dôvodu nevysporiadavania uzatvorených zmlúv týkajúcich sa majetkovo právnych vzťahov.

V ostatných rokoch boli financované iba havárie a mimoriadne situácie. V ponímaní SSC išlo prevažne o tzv. zosuvy. Pri vysokom počte evidovaných zosuvov na jednotlivých úsekoch ciest I. triedy nebude možné tieto pripraviť ani len projekčne, ani zabezpečiť majetkovú prípravu.

Zásadne nesúhlasíme s týmto návrhom a aj v tomto roku podporujeme požiadavku MDV SR o úpravu limitu výdavkov pre SSC na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu ciest I. triedy v roku 2020 o 95 045 tis. €. V tom je zahrnutých 3 500 tis. € na zabezpečenie Programu 0530202, ktorý slúži pre potreby výkonu centrálnej technickej evidencie pozemných komunikácií, systémov hospodárenia s mostmi a vozovkami, zabezpečovanie váženia hmotností a nápravových tlakov nákladných vozidiel.

Letecká doprava

V oblasti leteckej dopravy sú výdavky smerované na zabezpečenie poskytovania služieb súvisiacich s odbavovaním letov oslobodených od odplát, na bezpečnostnú ochranu letísk a výkon záchranných hasičských služieb v súlade so zákonom č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (letecký zákon). Pozitívne hodnotíme, že zvýšený limit v roku 2019 na 6,0 mil. € oproti predchádzajúcim rokom (do roku 2018 bol limit 1,00 mil. €), je na tieto účely v návrhu rozpočtu na rok 2020 dodržaný, ale nezodpovedá potrebám a požiadavkám jednotlivých letísk pre splnenie úloh, na čo sú tieto prostriedky záväzne určené.

Navrhovaný limit výdavkov na bežné transfery do civilného letectva naďalej nezabezpečuje základné potreby letiskových spoločností na zabezpečenie činností, na ktoré sú tieto finančné prostriedky určené. Potreby sú oveľa vyššie, a preto **zásadne nesúhlasíme s uvedeným návrhom a podporujeme požiadavku jednotlivých letísk o ďalšie navýšenie limitu a to o 5 300 tis. €.**

Túto požiadavku odôvodňujeme aj tým, že **skutočné a nárokovateľné prostriedky budú aj v roku 2020 riešené na základe požiadaviek MDV SR zo strany štátu v priebehu roka nesystémovými rozpočtovými opatreniami. Tento postup má však nielen negatívny vplyv na chod a rozvoj letísk (nepravidelný a neistý prísun finančných prostriedkov), ale predovšetkým na zamestnanosť, pracovné podmienky zamestnancov, ako aj samotné kolektívne vyjednávanie kolektívnych zmlúv.** Žiadame rozpočtovať finančné prostriedky vo výške a v súlade so zabezpečením úloh vyplývajúcich pre letiskové spoločnosti z leteckého zákona.

Návrh štátneho rozpočtu opätovne ani na rok 2020 nepredpokladá výdavky na bezpečnostnú ochranu letectva (financovanie investícií súvisiacich s bezpečnostnou ochranou letísk a výkonom záchranných a hasičských služieb sa musí riadiť podľa Usmernení o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti (2014/C 99/03)).

Žiadame o rozpočtovanie aj kapitálových transferov v navrhovanej výške MDV SR a to vo výške 25 000 tis. €.

Dopravný úrad – letecká doprava

Dlhodobo upozorňujeme na nedostatok zamestnancov, a preto žiadame túto otázku s definitívnou platnosťou doriešiť.

Príslušné medzinárodné predpisy – ICAO DOC 8335 a ANNEX 6 Chicago Convention – upravujú, že aby personál CAA mohol vykonávať svoje povinnosti na primeranej úrovni, je dôležité aby pracovníci CAA mali vytvorené priaznivé pracovné a platové podmienky zodpovedajúce ich vzdelaniu, technickým poznatkom a skúsenostiam, porovnateľné s pracovníkmi prevádzkovateľa, ktorého činnosť budú kontrolovať.

V súčasnosti Dopravný úrad / Divízia civilného letectva nie je konkurencieschopný na získanie zamestnancov v oblasti letectva, keďže z hľadiska finančného ohodnotenia zamestnancov divízie civilného letectva, v porovnaní s finančným ohodnotením zamestnancov súkromnej sféry, nie je možné tomuto podnikateľskému prostrediu konkurovať. Priamym dôkazom je skutočnosť, kde jednotlivé vysoko špecializované pozície sú dlhodobo neobsadené, a teda v tomto smere Dopravný úrad nespĺňa požiadavky európskych nariadení, čo je o. i. aj predmetom jednotlivých nálezov Európskej agentúry pre bezpečnosť v civilnom letectve (EASA) v zmysle vyššie uvedeného.

Dôsledkom neplnenia požiadaviek vyššie citovaných právne záväzných aktov Európskej únie je tiež skutočnosť, že SR je v tejto oblasti z pohľadu agentúry a Európskej komisie (Standardisation report) jednou z najproblematickejších krajín v rámci Európskej únie.

V zmysle uvedeného, žiadame v súlade potrebami Dopravného úradu o zvýšenie mzdových výdavkov v oblasti civilného letectva na roky 2020 až 2022 o 336 000 €/rok, a zároveň žiadame navýšiť limit výdavkov na poistné a odvody v sume 117 432 €/rok pre zabezpečenie zvýšenia počtu kvalifikovaných zamestnancov Dopravného úradu, ale najmä ako zabezpečiť štyroch vysokokvalifikovaných inšpektorov **pre kontrolu výkonu leteckej dopravy s cestujúcimi a nákladom za letu.**

Rozvoj bývania

Na podporu rozvoja bývania prostredníctvom poskytovania dotácií sa v roku 2020 rozpočtujú výdavky zo štátneho rozpočtu v sume 51,0 mil. €, čo v porovnaní so schváleným rozpočtom roku 2019 predstavuje pokles o 41,00 mil. €, t. j. viac ako o 50 %.

S návrhom zásadne nesúhlasíme a žiadame navýšiť rozpočet nielen o skrátený limit, ktorý je dôsledkom zmeny limitov verejnej správy zo strany MF SR pre MDV SR zo dňa 2.10.2019, ale žiadame o ďalšie navýšenie v súlade potrebami predovšetkým občanov, mladých rodín, rozvoja regiónov atď.

Žiadame navýšenie tejto časti kapitoly MDV SR najmä v oblasti **Podpora bývania** (výstavba a obnova bytového fondu) o 38,4 mil. € (pre rok 2019 schválených 40,0 mil. eur.).

Žiadosť o zvýšenie limitu na výstavbu a obnovu bytového fondu opätovne odôvodňujeme:

1. Vláda SR sa zaviazala v rámci úloh z 3. sociálneho balíčka zvýšiť dostupnosť bývania na Slovensku s cieľom podporiť mladých občanov a mladé rodiny, pričom by sa podpora mala realizovať využitím a rozšírením možností existujúcich modelov podpory bývania. V súlade s novelou zákona je taktiež možné v prípade obstarania nájomných bytov pre mladé rodiny, tzv. štartovacích nájomných bytov zvýšiť podiel dotácie na ich obstaranie o 10 % z oprávnených nákladov stavby. Cieľ štátu cca 2 000 nájomných bytov ročne.
2. V súvislosti so zvýšenými požiadavkami na energetickú hospodárnosť budov a protipožiarnu bezpečnosť možno pri projektovaní bytových budov, ako aj pri samotnej realizácii predpokladať zvýšené náklady na obstaranie nájomných bytov.
3. V nadväznosti na zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je v súlade so zákonom č. 443/2010 Z. z. možné zvýšiť podiel dotácie na obstaranie nájomných bytov v najmenej rozvinutých okresoch o 10 % z oprávnených nákladov stavby.

3. Závery a odporúčania

KOZ SR berie predložený Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022 na vedomie s pripomienkami, pričom nepredpokladá dodržanie rozpočtových cieľov.

KOZ SR odporúča návrh RVS po zapracovaní pripomienok na ďalšie legislatívne konanie.